

Tıbbi Etik ve Meslek Tarihi

Prof.Dr.Recep Akdur

Prof.Dr.Erdem Aydın

SONGÜR yayıncılık tarafından basılan kitap altı ünite ve 292 sayfadan oluşuyor. Yazarlar kitabın amacını, kitabın önsözünde şöyle tanımlamışlar:

Sağlık hizmetlerinin istenilen düzeyde yürütülebilmesi için her kesimin toplumsal bir işbirliği içinde çalışması gerektiği günümüzde genel kabul edilen bir doğrudur. Hangi konum ve görevde olurlarsa olsunlar toplumun tüm bireyleri kendilerine göre sağlık alanında belli bir rol almak zorundadırlar. Bu rol kişinin kendi sağlığını korumasından mesleki bir görev üstlenmesine kadar geniş bir yelpaze içerisinde değerlendirilebilir.

Sağlık alanında, mesleki rol ile asırlar boyunca hekimlerin rolü anlaşılmiş ve anlatılmak istenmiştir. Oysa günümüzde sağlık hizmetleri alanında görev alanlar, hekimden ebeye, sağlık teknisyeninden tıbbi sekretere, sosyal hizmet uzmanından sağlık idarecilerine dek uzanan genişlikle zengin bir mesleki çeşitlilik göstermektedir. Sağlık çalışanı yetiştiren okul ve eğitim kurumları da aynı ölçüde çeşitlilik kazanmıştır.

Dünyadaki bu gelişmelerin benzeri Türkiye'de de yaşanmaktadır. Bu alanda eğitim veren çok çeşitli eğitim-öğretim kurumları bulunmaktadır. Sağlık Meslek Liseleri bu kurumların alt kümelerinden yalnızca bir tanesini oluşturmaktadır.

Mesleki eğitim kurumlarının esas amacı öğrencilere, uzmanlık alanıyla ilgili bilgi ve beceriler öğretmektir. Öğrenciler bu eğitimleri sonunda kendi alanlarıyla ilgili işleri en iyi nasıl yapabilecekleri konusunda uzmanlaşır ve işini en iyi biçimde yerine getirecek hale gelir. Eğitim-öğretimde öğrenciye yalnızca teknik anlamdaki bilgiler kazandırılmaz; aynı zamanda mesleğin sosyal ve tarihsel boyutu konusunda da bilgiler kazandırılır. İşte bu çerçevede Sağlık Meslek Lisesi öğrencisinin edinmek zorunda olduğu bilgilerden biri de kendi mesleğinin tarihi ve etik (ahlaki) değerleridir.

Bu kitapta gelecekte sağlık alanında hizmet verecek olan öğrencilerin mesleki tarihleri ile meslekte söz konusu olan etik değerleri, konularıyla birlikte geniş biçimde işlenmiştir. Tüm öğrencilerimize yararlı bir kaynak oluşturacağını inanıyoruz.

Tıbbi Etik ve Meslek Tarihi
Prof.Dr.Recep Akdur
Prof.Dr.Erdem Aydın

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE I. DEONTOLOJİ

A. TEMEL KAVRAMLAR.....	2
1. Hak.....	2
2. Yükümlülük.....	3
3. Sorumluluk.....	4
4. Yetki.....	10
B. YÖNETMELİKLER ve DEONTOLOJİ TÜZÜĞÜ.....	11
1. Etik kavramlar.....	11.
2. Türkiye’de Deontoloji ile İlgili Yasa tüzük ve Yönetmelikler.....	16
EKLER	
Türk Ceza Kanunu’ Sağlık Çalışanlarına İlişkin Maddeleri.....	19
Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Personelin Kılık ve Kıyafetine Dair Yönetmelik.....	26
Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik.....	29
Dünya Tabipler Birliğinin Tıbbi Hizmetin Standardı İçin Mesleki Sorumlulukla İlgili Kararı	38
Bazı Yemin Örnekleri.....	39
Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi.....	42

ÜNİTE II. SAĞLIK MESLEKLERİNİN TARİHİ GELİŞİMİ ve DEONTOLOJİSİ

A. SAĞLIK MESLEKLERİNİN LİDERLERİ.....	52
1. Tarih Öncesi Dönemin Efsane Hekimleri.....	52
2. Tarih Döneminin Evrensel Liderleri.....	55
3. Türkiye Cumhuriyeti’nde Lider Hekimler.....	63
B. SAĞLIK SİSTEMLERİNDE TARİHSEL DEĞİŞİMLER.....	66
1. Sağlık Sistemlerinde Genel Değişim ve Gelişim.....	66
a. Bir İçgüdü Olarak Sağlık.....	67
b. Sağlık Hizmetlerinde Mistik Anlayış.....	68
c. Sağlık Hizmetlerinde Ampirik Anlayış.....	70
d. Sağlık Hizmetlerinde Bilimsel Anlayış.....	70
2. Sağlık Sistemlerinde Kronolojik Değişim ve Gelişim.....	73
a. Tarih Öncesi Dönem.....	73
b. İlkçağda Sağlık Uygulamaları.....	73
c. Ortaçağda Sağlık Uygulamaları.....	75
d. Yeniçağda Sağlık Uygulamaları.....	77

e. Yakınçağda Sağlık Uygulamaları.....	78
C. SAĞLIK MESLEKLERİNİN EĞİTİMİNDEKİ DEĞİŞİMLER.....	82
1. Tarihte Ünlü Tıp Okulları.....	82
2. Türkler ve Türkiye’de Tıp Okulları.....	83
a. Hekimlik ve Diğer Tıp Okulları.....	83
b. Ebelik Okulları.....	88
c. Hemşirelik Okulları.....	89
d. Sağlık Memurluğu ve Diğer Sağlık Meslek Okulları.....	92
3. Sağlık Mesleklerinin Tarihi Gelişimi.....	95
D. SAĞLIK MESLEKLERİNİN YASALARINDA ve SAĞLIK YASALARINDA TARİHSEL DEĞİŞİMLER.....	104
1. Genel Bilgiler.....	104
a. Hukuk sistemleri.....	104
b. Yasal Düzenleme Çeşitleri.....	105
2. Dünyada Sağlık Mesleklerinin Yasalarındaki Tarihsel Değişimler.....	109
3. Türkler ve Türkiye’de Sağlık Mesleklerinin Yasalarındaki Tarihsel Değişimler.....	111
a. Devlet ve Toplum Yönetimi Alanındaki Yasal Gelişmeler.....	111
b. Sağlık Hizmetleri Alanındaki Yasal Gelişmeler.....	112
c. Sağlık Çalışanlarına İlişkin Önemli Yasal Gelişmeler.....	119
4. Sağlık Mesleklerinin Evrensel Yasalarındaki Tarihsel Değişimler.....	120
ÜNİTE III. İNSAN HAKLARI ve HASTA HAKLARI	
A. BEYANNAMELER HAKLARLA İLGİLİ EVRENSEL DEKLERASYONLAR...	125
1. Giriş.....	125
2. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi.....	125
3. Dünya Tabipler Birliği Bildirgeleri.....	125
4. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.....	126
5. Hasta Hakları Yönetmeliği.....	127
B. UYGULAMALARDA İNSAN HAKLARI ve HASTA HAKLARI.....	127
C. UYGULAMA HATALARI.....	130
EKLER	
İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi.....	136
Dünya Tabipler Birliği’nin İnsan Hakları Konusundaki Kararı.....	141
Hasta Hakları Yönetmeliği.....	142
ÜNİTE IV. ETİK KAVRAMLAR ve ETİK İLKELER	
A. GİRİŞ ve GENEL KAVRAMLAR.....	158
B. MAHREMİYET.....	163
C. OTONOMİ (ÖZERKLİK).....	164
D. YARAR – ZARAR.....	166

E.	
DÜRÜSTLÜK.....	169
F. EŞİTLİK- HAKKANİYET.....	170
G. BİLGİLENDİRME.....	171

ÜNİTE V. TIPTA ETİK TARTIŞMAYA YOL AÇABİLECEK GELİŞMELER

A. GİRİŞ ve GENEL KAVRAMLAR.....	176
B. DOKU ve ORGAN NAKLİ.....	177
C. ABORTUS ve KÜRTAJ.....	182
D. DOĞUM KONTROLÜ.....	185
E. YAPAY DÖLLENME.....	189
F. TÜP BEBEK.....	192
G. AMPUTASYON.....	195
H. HİBERNESYON.....	196
I. OTENAZİ.....	197
J. ÖLÜM ve OTOPSİ.....	200
EKLER	
Organ Ve Doku Alınması Saklanması Ve Nakli Hakkında Kanun.....	203
Organ Ve Doku Nakli Hizmetleri Yönetmeliği.....	207
Rahim Tahliyesi Ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve denetlenmesine İlişkin Tüzük.....	218
Nüfus Planlaması Hizmetlerini Yürütme Yönetmeliği.....	228
Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezleri Yönetmeliği.....	236

ÜNİTE VI. MESLEKLERE ÖZGÜ ETİK KONULAR

A. MESLEKLER ARASI İŞBİRLİĞİ.....	250
1. Giriş.....	250
2. Örgüt ve Ekip.....	252
3. Meslektaşlar Arası İlişki.....	253
a. İnsanlar Arası İlişkilerin Temel Kuralları.....	253
b. Ekip ve Meslek Üyesi Olmanın Getirdiği Yükümlülükler.....	254
B. İLETİŞİM VE İLETİŞİMDE YAŞANAN ETİK SORUNLAR.....	256
1. Konunun Önemi ve Tanımı.....	256
2. İletişim Süreci ve İletişimin Öğeleri.....	257
3. İletişim İle Bilgi ve Deneyim İlişkisi.....	261
4. İletişim İle Simgelerin İlişkisi.....	262
5. İletişim İle Benlik İlişkisi.....	263
6. İletişimin Etkililiğini Arttıran Davranışlar.....	264
7. İletişimin Başarısını Azaltan Davranışlar.....	267
8. İletişimde Temel Etik İlkeler.....	270
C. SAĞLIK ÇALIŞANLARININ HAKLARI.....	277
1. Giriş ve Konunun Tarihi Gelişimi.....	277

2. Sağlık Çalışanlarının Hakları.....	278
a. Mesleki haklar.....	278
b. Hukuki Haklar.....	281
3. Hastaların Sorumlulukları.....	282
a. Hastanın Kendine Karşı Sorumlulukları.....	282
b. Hastanın Sağlık Çalışanlarına Karşı Sorumlulukları.....	283
d. Hastanın Topluma Karşı Sorumlulukları.....	284
KAYNAKLAR.....	286
SÖZLÜK.....	292

Not : Kitap SONGÜR yayıncılıktan temin edilebilir .
www.songurtic.com tel:0312 4343318